

Mokum 3.0

Visie op & discussiestuk over
bestuurlijke en organisatorische
inrichting gemeente Amsterdam na
opheffen deelraden

Robert Flos
VVD-gemeenteraadsfractie
21 juli 2011

WWW.VVDAMSTERDAM.NL

Vooraf

In het regeerakkoord is vastgelegd dat de deelraden worden opgeheven. Inmiddels heeft het kabinet een wetsvoorstel ingediend om dit daadwerkelijk te realiseren. In zowel Tweede als Eerste Kamer lijkt een (grote) meerderheid voorstander te zijn van het opheffen van de deelraden. Voor Amsterdam betekent dit met zeer grote waarschijnlijkheid dat Amsterdam vanaf 2014 geen stadsdeelraden meer heeft.

In dit discussiestuk geeft de VVD-gemeenteraadsfractie haar visie op hoe de gemeentelijke organisatie het beste kan worden ingericht als de deelraden daadwerkelijk zijn opgeheven. De VVD stelt voor om dit plan, Mokum 3.0, te betrekken bij de discussie over het nieuwe bestuurlijk stelsel in het najaar. Te zijner tijd ziet de VVD graag een bestuurlijke reactie van het College tegemoet.

Robert Flos, fractievoorzitter VVD

Voorstel VVD: Mokum 3.0

Dit voorstel heeft de naam Mokum 3.0. gekregen. Mokum 1.0 was het Amsterdam van vóór de stadsdelen. Mokum 2.0 is het huidige Amsterdam met stadsdelen. Mokum 3.0 is het Amsterdam van na de stadsdeelraden.

In Mokum 3.0 moet een excellente en goedkopere dienstverlening voor Amsterdammers door een kleinere en kwalitatief betere overheid centraal staan. Tegelijk dienen ook de voorbereidingen te worden getroffen voor Mokum 4.0: Groot Amsterdam, een nieuwe provincieloze metropoolregio, waar wij op iets langere termijn naar streven.

Uitgangspunten Mokum 3.0

De volgende uitgangspunten liggen ten grondslag aan onze visie op de gemeentelijke organisatie zonder stadsdeelraden:

- meer burger, minder overheid, minder politici, minder ambtenaren: bewoners en ondernemers staan centraal. De overheid werkt dienstverlenend en niet (onnodig) belemmerend. De overheid bemoeit zich met minder en wordt een stuk kleiner;
- lagere belastingen en minder regels;
- betere dienstverlening voor burgers aan het loket en op straat;
- depolitiseren van lokale kwesties: veel apolitieke zaken (bijv. het schoonmaken van straten of het kappen van een boom) zijn door de deelraden politiek gemaakt. In Mokum 3.0 dient politieke besluitvorming meer op hoofdlijnen plaats te vinden;

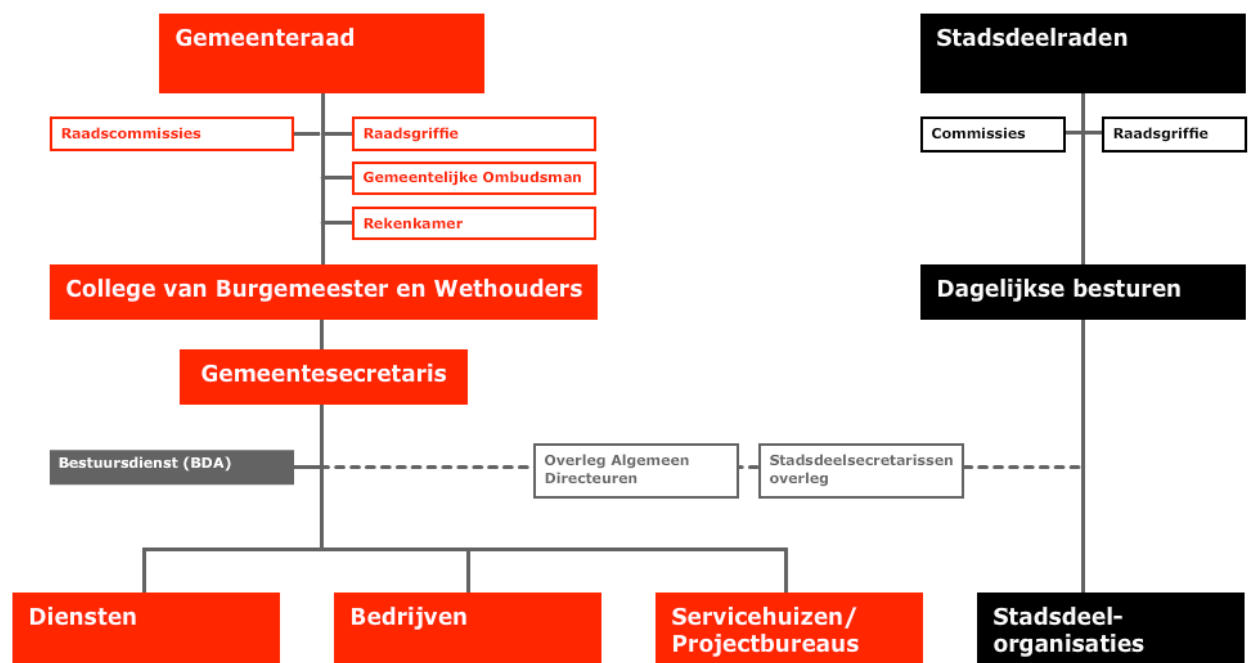
- meer mogelijkheden om digitaal in te spreken: de digitale mogelijkheden om in te spreken en burgerparticipatie te vergroten dienen veel meer te worden benut;
- alles wordt duidelijker: één plek waar belastingen worden vastgesteld, in elk stadsdeel aantal plekken voor alle vergunningen, eenduidige regels en vergunningsvoorwaarden etc.;
- meer efficiency in de gemeentelijke organisatie;
- integrale beleidsvorming.

Wat willen we niet in een Amsterdam zonder deelraden?

De VVD wil de volgende zaken vermijden in een Amsterdam zonder deelraden:

- ongekozen democratie in plaats van gekozen democratie: geen wijkraden in plaats van het huidige politieke bestuur;
- een nieuw opgetuigd participatiebolwerk, waar met name subsidies worden rondgedeeld;
- bureaucratie in plaats van democratie: niet het ambtelijk apparaat, maar de politiek beslist uiteindelijk;
- bezuinigingen op openbare ruimte en dienstverlening ;
- grote stadsdeelorganisaties, met bijvoorbeeld 300 ambtenaren per stadsdeel (geen nieuwe 'stad in een stad');
- politieke discussies of ambtelijke voorbereiding op meerdere plekken over dezelfde problemen ('je gaat erover of niet').

Huidige organisatie gemeente Amsterdam (Mokum 2.0)

Mokum 3.0 - Politiek

In Mokum 3.0 is het politieke bestuur als volgt geregeld:

- geen politiek bestuur meer op stadsdeelniveau: door het opheffen van de deelraden vindt politieke besluitvorming plaats op centraal niveau;
- politieke verantwoordelijkheid bij College en raad: net als in de periode voorafgaand aan de deelraden komt de politieke verantwoordelijkheid bij het College en de Gemeenteraad te liggen;
- wethouders afrekenbaar op functioneren diensten en resultaten: in Amsterdam worden diensten momenteel (in Mokum 2.0) teveel - zowel ambtelijk als politiek - gezien als zelfstandige instituten met eigen verantwoordelijkheden. In Mokum 3.0 zijn wethouders veel directer verantwoordelijk voor 'hun' dienst en de door de dienst bereikte resultaten;
- de gemeenteraad krijgt één raadscommissie waarin (o.a.) alle stadsdelen aan de orde komen: eens per vier jaar wordt een meerjarenplan per stadsdeel vastgesteld en elk jaar wordt per stadsdeel een voortgangsrapportage besproken. De Gemeenteraad stelt de kaders vast en controleert op hoofdlijnen;
- specifieke deelbesluiten vinden plaats in vakcommissies (bijv. herprofilering grote straten in raadscommissie verkeer);
- elke wethouder is verantwoordelijk voor één stadsdeel en spreekt collega-wethouders desgewenst aan op stadsdeel specifieke problemen (bijv. op voorspraak stadsdeelmanager).

Mokum 3.0 – Ambtelijke organisatie

De VVD wil dat in de ambtelijke organisatie op stadsdeelniveau de volgende veranderingen worden doorgevoerd:

- in plaats van de huidige stadsdeelorganisaties komen er 7 stadsdeeldiensten. Dit worden kleine organisaties (elk 20 à 30 medewerkers) met een focus op:
 1. integrale aanpak fysieke leefbaarheid (stadsdeel, 15 à 20)
 2. integrale aanpak sociale leefbaarheid (stadsdeel, 5 à 10)
 3. dienstverlening, zoals burgerzaken, vergunningen etc. (gedeconcentreerde ambtenaren van centrale diensten, 70 à 80)In totaal werken er dus maximaal 100 ambtenaren op een stadsdeelkantoor, waarvan maximaal 30 bij de stadsdeeldienst;
- beleid, communicatie en voorlichting worden weggehaald bij de stadsdelen en komen op centraal niveau;
- er komt een gedepolitiseerde aanpak van fysieke en sociale problematiek in stadsdelen, binnen stedelijke randvoorwaarden, door de stadsdeelorganisatie en burgers onderling;
- een stadsdeelmanager stuurt de ambtenaren aan die zich bezighouden met fysieke en sociale leefbaarheid en legt rechtstreeks aan een wethouder verantwoording af.

De ambtelijke organisatie op stedelijk niveau komt er als volgt uit te zien:

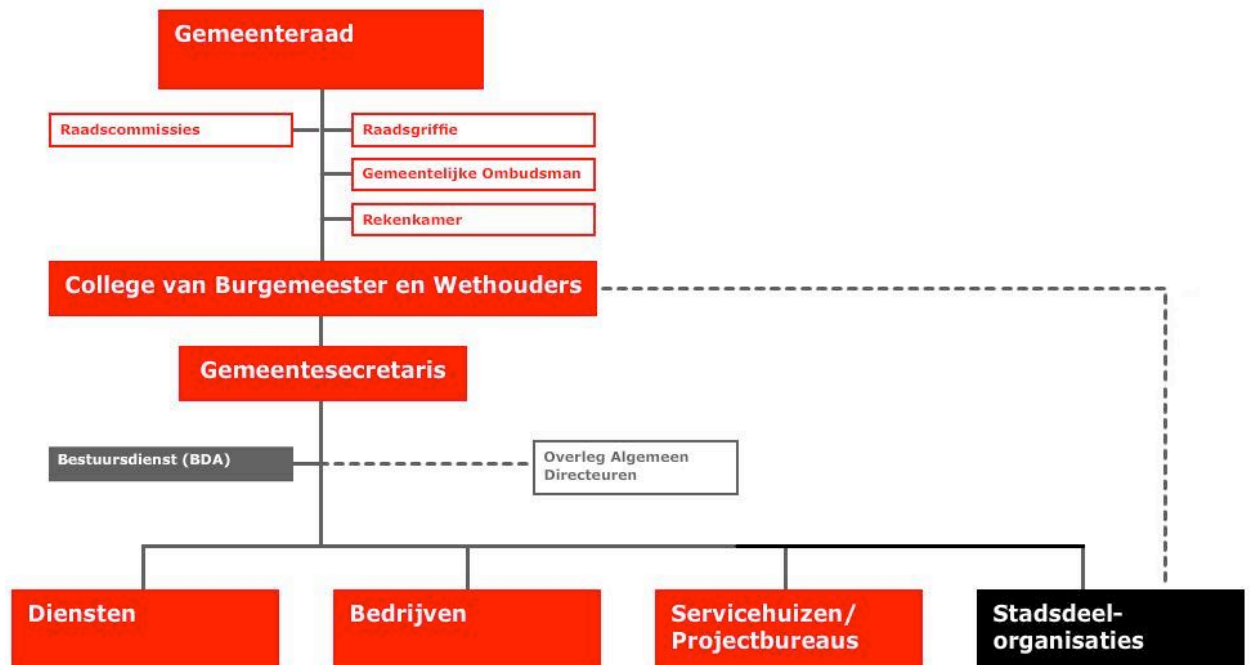
- naast de centrale diensten komen er de volgende taken en diensten op stedelijk niveau: bestuursdienst, griffie, shared services en beleidscommunicatie;
- de stedelijke diensten moeten een professionaliseringsslag maken en strak aangestuurde lean & mean organisaties worden;
- topambtenaren moeten meer rouleren;
- Amsterdam krijgt stadsmariniers: topambtenaren met doorzettingsmacht op de plek waar ze het meest nodig zijn om problemen op te lossen.

Voor de ambtenaren zelf betekent dit dat:

- diensten en personen worden afgerekend op resultaten: slecht functionerende ambtenaren verliezen hun baan;
- het ontslagrecht en de arbeidsvoorwaarden van ambtenaren worden kritisch bekeken en daar waar nodig en mogelijk meer marktconform en conform overige gemeenten gemaakt. Er komt meer beloningsdifferentiatie;
- in 2010 kent Amsterdam in totaal 5600 stadsdeelambtenaren. In Mokum 3.0 blijven nog in totaal 140-210 stadsdeelambtenaren in dienst van de stadsdeeldiensten;
- voor de overige 5400 geldt dat:
 - bij 20 à 30 procent wordt de taak afgestoten (bijv. verzelfstandigd) en hij/zij wordt als ambtenaar 'buiten de gemeente' geplaatst (bijv. reiniging)
 - 20 à 30 procent verliest zijn/haar baan;
 - het overige deel wordt ondergebracht bij de stedelijke diensten;
- iedereen moet opnieuw solliciteren, zowel bij centrale diensten als stadsdelen;
- de ambtelijke reorganisatie moet structureel een besparing opleveren van minimaal 60 miljoen euro per jaar.

Mokum 3.0 – Organogram

Het resultaat van de hiervoor voorgestelde aanpassingen in de politieke en ambtelijke organisatie leidt tot het volgende organogram van Mokum 3.0:

Mokum 3.0 - Dienstverlening

In Mokum 3.0 komt een excellente en goedkopere dienstverlening voor Amsterdammers door een kleinere en kwalitatief betere overheid centraal te staan. Dit betekent concreet:

- extra mensen aan de balie;
- hoge eisen aan uitvoerders en baliemedewerkers: excellente service;
- extra aandacht en personeel voor hoger niveau van onderhoud en reiniging openbare ruimte;
- creëren van professionele en efficiënte back offices en volop inzet op digitalisering;
- inspraak 3.0: veel meer online om mening vragen, minder traditionele inspraakavonden, inzet social media;
- forse deregulering: alle niet strikt noodzakelijke belemmeringen en beperkingen voor bewoners en ondernemers worden geschrapd.

Mokum 3.0 – Kritisch bezien en deels afstoten taken, deelnemingen, bezittingen

Bij het hervormen van de gemeentelijke organisatie dient ook kritisch te worden gekeken naar de gemeentelijke taken en deelnemingen. De VVD wil dat wordt ingezet op:

- uitbesteden van allerlei gemeentelijke taken, zoals reiniging en vuilophaal, met service level agreements;
- verkopen gemeentelijk vastgoed dat niet noodzakelijk is;
- afstoten niet-noodzakelijke deelnemingen;
- mogelijkheden bezien van shared services met andere gemeenten binnen de metropoolregio, o.a. op gebied van ruimtelijke ontwikkeling, bereikbaarheid en economie.

Mokum 3.0 – Financiën

Financieel/lasten

De VVD kiest voor de volgende financiële uitgangspunten:

- maximale (maatschappelijke) rendement per euro;
- verminderen subsidies;
- kostendekkende leges en tarieven, waarbij kostenreductie (bijv. door uitbesteding) gaat voor lastenverhoging!.

Begroting

Voor de gemeentelijke begroting levert Mokum 3.0 de volgende veranderingen op:

- veel minder uitgaven aan (personeel en huisvesting voor) beleid, advies, overleg, politiek bestuur, communicatie, juridische zaken, management & overhead, subsidies en besparing door schrappen taken;
- het verminderen van het aantal ambtenaren levert structureel ruim 60 miljoen euro op. Dit is conservatief begroot. In de berekening gaan we uit van gemiddelde salarislasten van 50.000 euro en het schrappen van 1350 banen (25% van 5400);
- meer uitgaven voor dienstverlening, inspraak 3.0 en openbare ruimte (incl. parkeergarages);
- per saldo is de Amsterdammer veel goedkoper uit: lagere tarieven afvalstoffenheffing (circa 50 euro omlaag door schrappen doorrekening solidariteitsheffing afvalstoffenheffing aan Amsterdammers; de VVD wil dit direct uit algemene middelen halen) en fors verlagen OZB, reclame- en precariobelasting.

Belangrijkste verschillen Mokum 2.0 en Mokum 3.0

Vergeleken met Mokum 2.0 heeft de VVD voor Mokum 3.0 de volgende veranderingen voor ogen:

Mokum 2.0 (nu)

- Deelraden
- Veel gepolitiseerd
- Redelijke dienstverlening
- Relatief hoge lasten
- Inspraak 2.0
- 5600 stadsdeelambtenaren
- Veel taken en diensten
- Veel regels
- Hoge kosten apparaat
- Matige diensten
- Zelfstandig diensten
- Geen afrekencultuur

Mokum 3.0 (vanaf 2014)

- Geen politiek bestuur stadsdeel
- Veel gedepolitiseerd
- Goede dienstverlening
- Lage belastingen en tarieven
- Inspraak 3.0 (digitaal)
- 140-210 stadsdeelambtenaren
- Veel taken en diensten afgestoten
- Forse deregulering
- Besparing 60 miljoen structureel
- Strak aangestuurde diensten
- Wethouder meer verantwoordelijk
- Afrekenen op resultaat en doelen

Oog voor de toekomst: Mokum 4.0 – Naar een provincieloze metropoolregio

Tegelijk met de aanpassing van Mokum 2.0 naar Mokum 3.0 moet worden ingezet op veel meer regionale samenwerking, wat uiteindelijk leidt tot Mokum 4.0:

- forse inzet op meer regionale samenwerking in SAAL/Noordvleugelverband, van Schiphol tot Lelystad;
- uiteindelijk dient Amsterdam één van de metropoolregio's te zijn zonder provincie (een provincieloze stad: het gebied van de metropool maakt niet langer onderdeel uit van de provincie Noord-Holland);
- van de metropoolregio dienen ook de overige huidige metropoolgemeenten als Haarlemmermeer, Zaanstad, Amstelveen, Almere, Lelystad etc. onderdeel uit te maken;
- gemeentegrenzen zijn niet perse heilig, maar de VVD wil dat Amsterdam als stad sowieso blijft bestaan;
- de metropoolregio dient zich in elk geval bezig te houden met infrastructuur, economie en fysieke veiligheid.